

ประกาศกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
เรื่อง แนวทางการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

ด้วยในปัจจุบัน เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพลิกโฉมการปฏิบัติงานและการให้บริการของภาครัฐไทย ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการขับเคลื่อนสู่รัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) และสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐) ที่มุ่งเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานภาครัฐและการให้บริการประชาชน อย่างไรก็ตาม การนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาประยุกต์ใช้นั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงความเสี่ยงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ทั้งในด้านความถูกต้องของข้อมูล การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล การรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ ตลอดจนประเด็นด้านจริยธรรม ดังนั้น เพื่อให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และมีความรับผิดชอบ จึงได้ออกประกาศแนวทางการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อให้การนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ Generative AI มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานและให้บริการของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เป็นไปอย่างมีธรรมาภิบาล มีความรับผิดชอบต่อโปร่งใส และตรวจสอบได้

๑.๒ เพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้งาน AI เช่น การรั่วไหลของข้อมูลความลับราชการ ข้อมูลส่วนบุคคล การละเมิดลิขสิทธิ์ และการให้ข้อมูลที่ผิดพลาด

๑.๓ เพื่อกำหนดรูปแบบและขอบเขตการทำงานร่วมกันระหว่างมนุษย์และ AI โดยให้มนุษย์เป็นศูนย์กลางและคอยกำกับดูแลอย่างเหมาะสม

๑.๔ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะ (Upskill/Reskill) ของบุคลากรกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ให้พร้อมรองรับการปฏิบัติงานร่วมกับเทคโนโลยี AI ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีจริยธรรม

๒. นิยามศัพท์

๒.๑ ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) หมายความว่า เทคโนโลยีที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้ระบบคอมพิวเตอร์มีคุณสมบัติหรือพฤติกรรมใกล้เคียงมนุษย์ เช่น การเรียนรู้ การวิเคราะห์ การรับรู้และตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม และการแก้ไข ปัญหา ตามวัตถุประสงค์ที่มนุษย์กำหนด

๒.๒ เจเนอเรทีฟเอไอ (Generative AI) หมายความว่า เทคโนโลยี AI ประเภทหนึ่งที่มีความสามารถในการสร้างเนื้อหาใหม่ในหลากหลายรูปแบบ เช่น ข้อความ ภาพ วิดีโอ หรือซอร์สโค้ดตามข้อความหรือคำสั่ง (Prompt) ที่มนุษย์เป็นผู้กำหนด

๒.๓ การทำงานร่วมกันระหว่างคนและ AI หมายความว่า การออกแบบกระบวนการทำงานที่ประสานความสามารถในการประมวลผลข้อมูลของ AI เข้ากับการคิดวิเคราะห์และการใช้ดุลยพินิจของมนุษย์

๒.๔ ระดับการมีส่วนร่วม...

๒.๔ ระดับการมีส่วนร่วมของมนุษย์ หมายความว่า การกำหนดให้มนุษย์มีอำนาจในการควบคุม แทรกแซง หรือตัดสินใจขั้นสุดท้ายในกระบวนการทำงานของ AI เพื่อป้องกันผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้น

๒.๕ อาการหลอนของปัญญาประดิษฐ์ (Hallucination หรือ Confabulation) หมายความว่า การที่ AI สร้าง คำตอบหรือเนื้อหาที่ดูเหมือนมีความน่าเชื่อถือและมีเหตุผล แต่ไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริงหรือไม่มีอยู่จริง

๓. แนวปฏิบัติ

๓.๑ บทบาทคณะกรรมการธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

(๑) มีหน้าที่กำหนดกลยุทธ์ นโยบาย แนวทางการพัฒนาองค์กรด้วย AI และประเมินความเสี่ยงในการนำ AI มาประยุกต์ใช้

(๒) ดำเนินการทบทวนและปรับปรุงแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับ AI อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง หรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่มีนัยสำคัญ

๓.๒ ด้านการเตรียมความพร้อมของข้อมูลและระบบ

(๑) ผู้ดูแลข้อมูลและผู้ดูแลระบบสารสนเทศของหน่วยงาน ต้องจัดเตรียมข้อมูลที่มีคุณภาพ ทันสมัย และปราศจากอคติ เพื่อใช้สำหรับการสอนหรือทำงานร่วมกับ AI

(๒) ต้องมีมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ เพื่อป้องกันการเข้าถึงข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต และป้องกันการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปประมวลผลผ่าน AI สาธารณะโดยพลการ

(๓) ตรวจสอบและประเมินผลิตภัณฑ์หรือบริการ AI จากหน่วยงานภายนอก ก่อนนำมาใช้งานจริงในกรมฯ ว่ามีความสอดคล้องตามมาตรฐานความปลอดภัยทางข้อมูลหรือไม่

๓.๓ ด้านข้อปฏิบัติสำหรับบุคลากรและผู้ใช้ข้อมูล

(๑) ห้ามนำข้อมูลภายในองค์กร ข้อมูลที่มีชั้นความลับ ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลส่วนบุคคลที่อ่อนไหว ไปป้อนเป็นคำสั่ง (Prompt) หรือใช้งานร่วมกับแอปพลิเคชัน Generative AI สาธารณะ เว้นแต่เป็นระบบที่ได้รับการอนุมัติหรือจัดหาโดยกรมฯ

(๒) ต้องตรวจสอบความถูกต้อง สมเหตุสมผล ของเนื้อหาที่สร้างโดย Generative AI ทุกครั้งก่อนนำไปใช้งานหรือเผยแพร่ต่อสาธารณะ เพื่อป้องกันปัญหาการให้ข้อมูลที่ผิดพลาด

(๓) ห้ามใช้ AI สร้างเนื้อหาที่ผิดกฎหมาย ละเมิดลิขสิทธิ์ ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา หรือเนื้อหาที่สร้างความเข้าใจผิดและเป็นอันตราย

(๔) ผู้ใช้งานต้องมีความรับผิดชอบต่อผลของการนำเนื้อหาที่สร้างโดย AI ไปใช้งาน และหากพบเหตุละเมิดความมั่นคงปลอดภัยหรือข้อผิดพลาด ต้องรายงานผู้บังคับบัญชาตามสายงานทันที

๓.๔ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลและการจัดโครงสร้างงาน

(๑) ให้มีการวิเคราะห์ภาระงาน เพื่อจำแนกและออกแบบกระบวนการทำงานใหม่ โดยกำหนดให้ชัดเจนว่างานใดคนต้องทำทั้งหมด งานใดทำร่วมกับ AI และ งานใดให้ AI ทำอัตโนมัติ

(๒) จัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะ (Upskill/Reskill) แก่บุคลากร ทั้งทักษะด้านเทคนิคในการใช้ AI และทักษะด้านจริยธรรมในการใช้ AI อย่างมีความรับผิดชอบ

๓.๕ ด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารจัดการหน่วยงานภายนอก

(๑) การจัดซื้อจัดจ้างระบบ AI หรือการใช้บริการผลิตภัณฑ์ AI จากหน่วยงานภายนอก ต้องกำหนดข้อกำหนด (TOR) ให้ผู้พัฒนาปฏิบัติตามหลักจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์และมาตรฐานความปลอดภัยข้อมูลของกรมฯ อย่างเคร่งครัด

(๒) ผู้ใช้งาน AI ยังคงต้องมีความรับผิดชอบต่อผลของการกระทำจากความผิดพลาดของระบบ AI แม้จะเป็นระบบที่พัฒนาหรือให้บริการโดยหน่วยงานภายนอกก็ตาม

๓.๖ ด้านความยั่งยืนและความรับผิดชอบต่อสังคม

(๑) การใช้เทคโนโลยี AI ต้องคำนึงถึงคุณค่าของงบประมาณ ค่าใช้จ่าย และทรัพยากร ที่จำเป็นต้องใช้ในแต่ละครั้ง ไม่นำ AI ไปใช้ในทางที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

(๒) การนำ AI มาใช้ต้องมุ่งเน้นการเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร มากกว่าการใช้เพื่อทดแทนกำลังคน โดยมุ่งเน้นการปรับปรุงลักษณะงานให้บุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกับ AI ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคมและประชาชน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๙

(นางสาวแรมรุ้ง วรวัธ)

อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ